

Nr 143.

Av herr **Rahmn m. fl.**, om ökade anslag till tekniska högskolans bibliotek samt inrättande av en ordinarie bibliotekariebefattning vid Chalmers tekniska högskola.

I årets statsverkspropositions åttonde huvudtitel behandlas *dels* å sid. 201, 207—210, 215—216, 226—227 tekniska högskolans lärarkollegii och styrelsens framställningar om ökade anslag till bibliotekets lönestat och omkostnadsstat, *dels* å sid. 229 en av Chalmers tekniska högskolas styrelse gjord framställning angående förbättring av bibliotekariens löneställning.

Vad först beträffar tekniska högskolans anslagsäskanden hava dess myndigheter i sina *petita* hemställt *dels* under rubriken »omorganisation av bibliotekspersonalen» om en höjning av lönestaten med 43,640 kronor, *dels* under rubriken »bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek» om en höjning av årsanslaget med 10,000 kronor. Det framgår av de utförliga utredningar av såväl landets främsta experter på det vetenskapliga biblioteksområdet som biblioteksledningen, vilka åtfölja handlingarna i ärendet, att dessa högskolans framställningar varit synnerligen väl motiverade och välbetänkta. För dem som arbeta på främjandet av den tekniska forskningen i vårt land och icke minst från den svenska industriens sida har detta högskolans förslag om höjda anslag till centralbiblioteket vid tekniska högskolan hälsats med stor tilfredsställelse.

Tekniska högskolans framställningar i berörda avseenden hava emellertid tyvärr nu av Kungl. Maj:t avsevärt beskurits. Beträffande den begärda förhöjningen av lönestaten yttrar departementschefen, att ehuru han i likhet med de av högskolan anlitade sakkunniga icke tvivlade på »att högskolan skulle till fullo kunna utnyttja den föreslagna personalen», han »bland annat med hänsyn till vad som vid ärendets behandling i högskolans styrelse förekommit icke blivit övertygad om behovet av en så vittomfattande förändring av personalkadern». Det vill synas som om detta departementschefens uttalande väsentligen föranleddes av vad professor C. W. Oseen vid frågans behandling hos styrelsen anfört till dess protokoll. Professor Oseen, som instämmer i styrelsens tillstyrkande av lärarkollegiets förslag, har nämligen bland annat yttrat, att av de handlingar, som ställts till styrelsens förfogande, framginge, att biblioteket med avseende å det s. k. inre arbetet, böckernas ordnande och katalogisering m. m. befunne sig i ett synnerligen otillfredsställande skick. Enligt herr Oseen framginge det vidare av dessa handlingar, liksom det bestyrktes av erfarenheten, att »det finnes fall, i vilka bibliotekspersona-

len icke är i stånd att medelst katalogerna avgöra om en efterfrågad bok äges av biblioteket eller icke». Herr Oseen fortsätter: »Att det skulle varit omöjligt att med den tillgängliga personalen utföra det ifrågavarande arbetet har icke visats.»

Det torde, såsom av professor Oseen framhållits, vara alldeles riktigt, att biblioteket icke befinner sig i det förstklassiga skick som vore önskvärt och vilket innefattar bland annat att klassificeringen och katalogiseringen av inkommen litteratur skulle vara ständigt up to date, icke blott då det gäller tillväxten, anskaffad genom köp, utan även den som erhålles i byte eller såsom gåva. Detta förhållande kan, såsom av de sakkunnigas utredningar och uttalanden framgår, emellertid icke läggas biblioteksledningen till last utan pekar fastmer med all önskvärd tydlighet därpå, att de resurser, som stå till bibliotekets förfogande, icke på långt när förslå för att biblioteket skall kunna fylla sina krävande och mångskiftande uppgifter, något som biblioteksledningen sin plikt likmätigt upprepade gånger framhållit. Under sådana omständigheter synas de av professor Oseen påtalade bristerna snarast vara ett starkt skäl för den av styrelsen gjorda framställningen.

De sakkunniga, riksbibliotekarien dr Collijn och överbibliotekarien vid Uppsala universitet dr Grape, vilka tillkallats att yttra sig över bibliotekariens förslag till höjda anslag för biblioteket för budgetåret 1939—1940, hava samstämmigt vitsordat, att biblioteket till följd av betydande personalbrist befinner sig i ett högst brydsamt läge. Riksbibliotekarien framhåller med skärpa ofrånkomligheten av en kraftig utökning av personalen såsom erforderlig för att biblioteket skall på ett tillfredsställande sätt kunna fullgöra sina skiftande uppgifter. Det vore ett obestridligt faktum, att för en högre läroanstalt ett väl utrustat bibliotek vore en hjärtpunkt i läroanstaltens hela forsknings- och undervisningsverksamhet. Men om biblioteket i första hand vore avsett för högskolans lärare och elever, tjänade det dock sedan årtionden tillbaka även i stor utsträckning uppgiften såsom litteraturcentral för ingenjörer och teknici. Överbibliotekarien Grape yttrar bland annat: »Den ingående utredning rörande bibliotekets nuvarande läge, som framställningen i fråga innehåller, synes mig på ett fullt övertygande sätt ge vid handen, att biblioteket för närvarande befinner sig i trängande behov av ett vida verksammare stöd från statsmakternas sida, än det hitintills fått påräkna, och att detta i särskilt hög grad gäller i fråga om dess personalstat. På ett ovedersägligt sätt har nämligen uppvisats, att den nuvarande personalorganisationen är alldeles otillräcklig för att tillfredsställande kunna uppbära driften av en institution av denna betydande omfattning och med de maktpåliggande uppgifter, som den har att fylla.» — »Biblioteket har att tillhandagå industriföretag och ett högst betydande klientel av praktiskt arbetande ingenjörer med allt vad detta innebär i fråga om svensk tekniks och svensk industris fortsatta utveckling och möjligheter att hävda sig i den internationella konkurrensen. Biblioteket är därmed den givna huvudcentralen i vårt land på de tekniska vetenskapernas område.»

Från industrihåll har också denna bibliotekets viktiga uppgift såsom tek-

niskt centralbibliotek och litteraturförmedling upprepade gånger betonats. Senast vid Sveriges Industriförbunds årsmöte underströks kraftigt nödvändigheten av att för teknisk-vetenskaplig forskning ha tillgång till ett väl utrustat och fullt modernt tekniskt bibliotek. I samband därmed må erinras om att statsrådet Engberg i sin broschyr »Demokratisk kulturpolitik» starkt betonat statens intresse av ett kraftigt och snabbt stöd åt den tekniska forskningen.

De av lärarkollegiet gjorda och av styrelsen med särskilt yttrande tillstyrkta framställningarna om en utökning av bibliotekets lönestat med inalles 43,640 kronor såväl som av en höjning av bibliotekets årsanslag för bokinköp och bokbindning med 10,000 kronor till 45,000 kronor måste på grund härav betecknas såsom ett minimum för att detta landets tekniska centralbibliotek skall kunna svara mot de krav, som ställas och måste kunna ställas på detsamma.

Vad härefter angår styrelsens för Chalmers tekniska högskolas äskande om anslag till förbättrande av bibliotekariens löneställning måste även detta krav anses vara synnerligen berättigat. Tjänsten är för närvarande upptagen å extra stat med placering i lönegrad B 21. I sin skrivelse till Kungl. Maj:t rörande riksdagspetita 1939 har högskolans styrelse anfört följande: »För bibliotekariebefattningen bör enligt styrelsens mening fordras vetenskaplig examen (fil. lic.-examen). Den av styrelsen antagna bibliotekarien har också dylik examen. Då platsen är en chefsbefattning och innehavaren alltså icke kan avancera inom högskolan, är det av stor betydelse, att platsen blir så avlönad, att den icke blir en genomgångsplats för biblioteksmän, som önska innehava den endast för att samla meriter. Sedan bibliotekariebefattningen vid högskolan blivit en fulltidstjänst har biblioteksrollen på kort tid flerdubblats, och de talrika förbindelserna med Västsveriges industrier visa, att biblioteket alltmer vinner betydelse som tekniskt centralbibliotek för västra Sverige. Dessa förhållanden göra, att styrelsen nu finner sig böra ingå med framställning om att befattningen måtte upptagas på ordinarie stat; då styrelsen har den uppfattningen, att frågan om uppflyttning av bibliotekarien vid Kungl. tekniska högskolan i Stockholm till lönegrad B 26 kommer att vinna positiv lösning vid 1939 års riksdag, upprepar styrelsen sin framställning, att bibliotekariebefattningen vid högskolan måtte uppföras på ordinarie stat i lönegrad B 24.»

Med stöd av det anförda få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta

dels att med 34,340 kronor höja det i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 under åttonde huvudtiteln till årets riksdag begärda anslaget för tekniska högskolans biblioteks lönestat, eller från 9,300 till 43,640 kronor,

dels att anvisa medel till en förhöjning av bibliotekets årsanslag för bokinköp och bokbindning med 10,000 kronor till 45,000 kronor,

Motioner i Första kammaren, Nr 143.

dels ock att bibilotekariebefattningen vid Chalmers tekniska högskola måtte uppföras å ordinarie stat i lönegrad B 24.

Stockholm den 23 januari 1939.

Gösta Rahmn.

Harald Nordenson.

Edgar Sjödahl.
